EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 22.10.2004
KOM(2004) 718 lopullinen

2004/0251 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI

eräistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla

{SEK(2004) 1314}

(komission esittämä)

PERUSTELUT

1. EHDOTUKSEN SOVELTAMISALA JA TAVOITTEET

1.1. Tavoite

1.1.1. Oikeussuojan saatavuuden parantaminen

Oikeussuojan saatavuuden parantaminen on EU:n keskeisiä tavoitteita luotaessa vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvaa aluetta, jonka sisällä jäsenvaltioiden oikeus- ja hallintojärjestelmien eroavuudet tai monimutkaisuus eivät saisi estää kansalaisia ja yrityksiä käyttämästä oikeuksiaan tai hankaloittaa oikeuksien käyttöä. Tässä yhteydessä oikeussuojan saatavuuden käsitteen olisi sisällettävä paitsi oikeus saattaa asia tuomioistuimen käsiteltäväksi myös kansalaisten ja yritysten paremmat mahdollisuudet turvautua riittäviin kiistanratkaisumenettelyihin.

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on edistää kyseistä tavoitetta parantamalla riidanratkaisumenettelyjen saatavuutta kahdentyppisten säännösten avulla. Ensinnäkin direktiivi sisältää säännöksiä, joiden tavoitteena on varmistaa toimiva suhde sovittelun ja oikeuskäsittelyn välillä vahvistamalla siviiliprosessin keskeisiä osa-alueita koskevat yhteiset vähimmäisvaatimukset yhteisön tasolla. Toiseksi jäsenvaltioiden tuomioistuimille annetaan tarvittavat välineet sovittelun käytön lisäämiseksi. Sovittelusta ei ole kuitenkaan tarkoitus tehdä pakollista, eikä sen käyttämättä jättämisestä saa koitua erityisiä seuraamuksia.

Direktiiviehdotus ei sisällä itse sovittelumenettelyä tai sovittelijoiden nimittämistä tai valtuuttamista koskevia säännöksiä. Ottaen huomioon vuonna 2002 julkaistun vihreän kirjan herättämät reaktiot sekä jäsenvaltioiden tämänhetkinen tilanne ei ole itsestään selvää, että lainsäädäntö on paras keino tämäntyyppisten säännösten vahvistamiseksi. Komissio ei ole sisällyttänyt tähän ehdotukseen sovittelumenettelyä koskevia säännöksiä vaan on sen sijaan pyrkinyt edistämään itsesääntelytoimenpiteitä. Oheinen direktiiviehdotus on osa tätä pyrkimystä.

Tämän ehdotuksen alustavaa luonnosta koskevan kuulemiskierroksen aikana useimmat vastaajat olivat yleisesti ottaen samaa mieltä luonnokseen otetuista sekä siitä pois jätetyistä asioista. Alustavaan luonnokseen verrattuna direktiiviehdotuksen erityissäännöksiin on tehty eräitä, lähinnä teknisiä muutoksia, joita kuvataan tarkemmin 3 jaksossa.

1.1.2. Sovittelun ja siviiliprosessin toimiva suhde

Ehdotukseen on sisällytetty ensisijaisesti ne asiat, joita ei voida ratkaista riittävän hyvin markkinalähtöisin keinoin. Tämä koskee erityisesti siviiliprosessin sääntöjä, joilla voi olla vaikutusta sovittelun käyttöön ja sen tehoon. Siirtyminen perinteisestä siviiliprosessista sovittelumenettelyyn ja päinvastoin voi tapahtua useassa eri vaiheessa, joista seuraavassa muutama esimerkki:

– Osapuolet harkitsevat sovitteluun turvautumista heti riidan alettua siviiliprosessin käynnistämisen sijaan. Jos osapuolet valitsevat sovittelun eivätkä pääse sopimukseen, siviiliprosessi käynnistetään sovittelumenettelyn päätyttyä.

– Jos sovittelussa päästään sopimukseen, jompikumpi osapuolista voi jättää noudattamatta sopimusta, jolloin siviiliprosessi on kuitenkin käynnistettävä.

– Osapuolet käynnistävät siviiliprosessin heti riidan alettua eivätkä ole (vielä) harkinneet sovittelun mahdollisuutta.

Tällä hetkellä sovittelun ja siviiliprosessin yhteensovittamiseen liittyy eräitä epäselviä kysymyksiä, jotka johtuvat kansallisten prosessioikeuksien eroista tai kansallisten prosessisäädösten puuttumisesta kokonaan. Kyseiset epäselvyydet ilmenevät erityisesti rajatylittävissä tapauksissa. Vaikka sovittelu olisi jossakin tapauksessa sopivin riidanratkaisukeino, osapuolet saattavat edellä mainituista syistä valita perinteisen siviiliprosessin. Vakaa ja ennustettava oikeudellinen kehys tekisi sovittelusta kilpailukykyisen vaihtoehdon oikeusprosessille tapauksissa, joissa riitaan liittyvät tekijät vaikuttavat huomattavasti siihen, minkä riidanratkaisukeinon osapuolet valitsevat. Lisäksi oikeudellisen kehyksen olisi edelleen taattava osapuolille mahdollisuus ratkaista riita oikeuskäsittelyllä, vaikka sovittelua olisikin jo yritetty.

1.1.3. Sovittelun käytön edistäminen

Sovittelun käytön lisääminen perustuu ensisijaisesti sovittelun etuihin: sovittelu on muita riidanratkaisukeinoja nopeampi, yksinkertaisempi ja taloudellisempi, sovittelussa voidaan ottaa huomioon osapuolten edut laajemmin, ja sovittelu johtaa muita keinoja todennäköisemmin sopimukseen, jota kaikki osapuolet noudattavat vapaaehtoisesti. Lisäksi osapuolten välinen sopu säilyy sovittelussa. Komissio uskoo, että sovittelun mahdollisuuksia riidanratkaisukeinona ja kansalaisten ja yritysten oikeussuojan saatavuuden turvaajana ei ole hyödynnetty riittävästi.

Yhteisön rooli sovittelun edistämisessä on kuitenkin rajoitettu. Niinpä ainoa direktiiviehdotukseen sisältyvä konkreettinen toimenpide sovittelun edistämiseksi on jäsenvaltioille asetettu velvoite sallia tuomioistuinten ehdottaa osapuolille sovittelumenettelyä. Sovittelun ja oikeuskäsittelyn toimivan suhteen varmistaminen edistää kuitenkin epäsuorasti myös sovittelun käyttöä.

Tässä ehdotuksessa esitettyjä tavoitteita ei voida saavuttaa ottamatta huomioon itse sovittelupalvelujen tarjontaa. Kysymystä sovittelupalvelujen laadusta on siten käsiteltävä yhtä aikaa direktiiviehdotuksen muiden säännösten kanssa, sillä se on näistä riippuvainen. Jäsenvaltioiden välillä on oltava tässä asiassa riittävä luottamus rajatylittävissä tilanteissa.

1.1.4. Sovittelu suhteessa jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmiin

Eräs usein mainituista sovittelun eduista on, että sovittelun lisääminen voi vähentää tuomioistuinjärjestelmään kohdistuvaa painetta ja lyhentää siten oikeusjuttujen pitkiä käsittelyaikoja ja mahdollisesti säästää julkisia varoja. Koska direktiiviehdotuksen tavoitteena on edistää sovittelun käyttöä, sillä voi todella olla tällainen myönteinen vaikutus. Tämä ei kuitenkaan ole ehdotuksen varsinainen tavoite useasta syytä.

Ensinnäkin oikeusjärjestelmän organisointi kuuluu jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan. Toiseksi, mikä tärkeintä sovittelu on sinänsä tärkeä riidanratkaisukeino, johon kansalaisten ja yritysten pitäisi voida helposti turvautua ja jota on edistettävä riippumatta siitä, onko sillä vaikutusta tuomioistuinjärjestelmän työtaakan vähenemiseen. Komissio ei pidä sovittelua oikeuskäsittelyn vaihtoehtona vaan eräänä useista nykyaikaisista riidanratkaisukeinoista, joka voi sopia hyvin tiettyjen mutta ei suinkaan kaikkien riitojen ratkaisuun. Korostettakoon lisäksi, että vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen olemassaolo ei poista jäsenvaltioiden velvollisuutta ylläpitää tehokasta ja oikeudenmukaista oikeusjärjestelmää, joka vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimuksia. Kyseinen sopimus on eräs demokraattisen yhteiskunnan peruspilareista.

1.1.5. Vaikutustenarviointi

Ehdotusta koskeva alustava vaikutustenarviointi suoritettiin komission vuoden 2004 toimintastrategian yhteydessä. Ehdotukseen ei sovelleta laajennettua vaikutustenarviointia. Direktiiviehdotuksen tavoitteena on lisätä sovittelun käyttöä Euroopan unionissa. Sovittelun edistämisestä on taloudellista etua, sillä nopeampi ja edullisempi riidanratkaisumenettely alentaa kansalaisten ja yritysten asiointikustannuksia. Sovittelu saattaa myös edistää kestävämpää taloudellista ja yhteiskunnallista kehitystä, sillä sovittelumenettelyssä osapuolten välit säilyvät hyvinä toisin kuin tuomioistuinkäsittelyssä, joka usein johtaa välirikkoon. Kuulemismenettelyä ja muita valmistelevia toimia kuvataan liitteessä. Vaihtoehtoisten toimintamallien arvioinnin pohjalta voidaan todeta, että direktiiviehdotus käsittää lähinnä siviiliprosessia koskevia säännöksiä eikä direktiivin vaikutuksia voida saavuttaa minkään toisen välineen avulla.

1.2. Oikeusperusta

Direktiiviehdotuksen tavoite ja sisältö kuuluvat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 65 artiklan soveltamisalaan. Direktiivin 4 artiklassa oleva laatua ja koulutusta koskeva säännös liittyy muihin säännöksiin. Direktiivi on tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, jotta sisämarkkinoiden neljää vapautta hyödyntävät kansalaiset ja yritykset voivat tarvitessaan turvautua sopiviin riidanratkaisukeinoihin. Lisäksi direktiivillä turvataan vapaus tarjota ja vastaanottaa sovittelupalveluja.

Kuten ehdotuksen tavoitteiden kuvauksessa korostettiin, alalla tarvitaan yhteisön toimintaa, sillä oikeusvarmuus on taattava koko riidan ajan riippumatta siitä, liittyykö riidan johonkin vaiheeseen rajatylittäviä seikkoja. Oikeudellisten puitteiden yhtenäisyyden varmistamiseksi on tarpeen luoda säännökset, jotka kattavat riidan alkamista seuranneet kaikki mahdolliset tapahtumaketjut ja niiden keskeiset osatekijät (sovittelun onnistuminen/epäonnistuminen, sopimus, jota kumpikin osapuoli noudattaa/ei noudata jne.).

Rajatylittävien seikkojen vaikutus saattaa olla vaihtoehtoisten riidanratkaisukeinojen yhteydessä suurempi kuin harkittaessa pelkästään siviiliprosessiin liittyviä toimia, sillä edellisessä tapauksessa on otettava huomioon sovittelun aikana ilmenevien seikkojen lisäksi myöhemmin ehkä käynnistettävän siviiliprosessin kannalta keskeiset tekijät sekä mahdollisuus, että mainitut seikat muuttuvat sillä välin. Tapauksen rajatylittävä luonne voi johtua esimerkiksi yhden tai kummankin

osapuolen kotipaikasta tai toimipaikasta, sovittelun tapahtumapaikasta tai toimivaltaisen tuomioistuimen sijainnista. Sovittelun aloittamista koskevaan sopimukseen saatetaan soveltaa eri lakia kuin osapuolten väliseen alkuperäiseen oikeus- tai sopimussuhteeseen, minkä lisäksi mahdollisesti sovittelussa mahdollisesti aikaansaatavaan sopimukseen voidaan soveltaa jonkin kolmannen maan oikeutta. On myös mahdollista, että sopimus on pantava toimeen jossakin muussa jäsenvaltiossa riippuen esimerkiksi siitä, missä velallisen omaisuus sijaitsee täytäntöönpanoa haettaessa.

Ei olisi kuitenkaan järkevää rajoittaa ehdotuksen soveltamisalaa siten, että tavoitteena olisi ainoastaan poistaa rajatylittävien tekijöiden aiheuttamat esteet tai helpottaa vain sellaisten riitojen ratkaisua, joihin liittyy rajatylittäviä tekijöitä riippumatta siitä, miten ne määritellään.

Arvioitaessa sovittelun soveltuvuutta riidanratkaisukeinoksi jossakin tietyssä tapauksessa rajatylittävät tekijät ovat vain yksi huomioon otettavista seikoista. Muita ovat riidan luonne, tapauksen sisältöön liittyvät syyt ja kustannuksiin, viiveeseen ja onnistumisen mahdollisuuksiin liittyvät asiat. Sovittelun suosittaminen vain sellaisissa riidoissa, joihin liittyy rajatylittäviä elementtejä, olisi siten keinotekoista ja mahdollisesti diskriminoivaa, sillä tuomioistuimet ehdottaisivat sovittelua joillekin osapuolille vain niiden asuinpaikan perusteella. Tällainen rajoitus epäilemättä vähentäisi huomattavasti direktiiviehdotuksen käytännön vaikutuksia. Jos direktiiviin sisältyviä prosessisääntöjä sovellettaisiin vain rajatylittäviin riitoihin, oikeusvarmuus heikkenisi entisestään. Soveltamisalan rajoittaminen saattaisi vaihtoehtoisesti johtaa siihen, että päätöksen direktiivin soveltamisesta tekisivät osapuolet itse tuomalla asiaan rajatylittäviä tekijöitä esimerkiksi sovittelijan tai tuomioistuimen valinnalla hyötyäkseen direktiivin säännöistä.

Ehdotetusta direktiivistä tulee keskeinen osa yhteisössä tarjottavien sovittelupalvelujen oikeudellisia puitteita. Tämä koskee sekä vapautta tarjota palveluja toisessa jäsenvaltiossa että vapautta vastaanottaa palveluja. Direktiivin soveltamisalan rajoittaminen koskemaan vain rajatylittäviä tilanteita johtaisi kahden rinnakkaisen oikeusjärjestelmän ja mahdollisesti jopa sovittelupalvelujen tarjontaa ja vastaanottamista koskevien erilaisten standardien syntymiseen. Tämä saattaisi asettaa niin sovittelupalvelujen käyttäjät kuin niiden tarjoajatkin keskenään eriarvoiseen asemaan. Se olisi vastoin sisämarkkinoiden periaatteita ja yhteisön pyrkimyksiä yksinkertaistaa kansalaisiin ja yrityksiin sovellettavia säädöksiä.

Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että rajatylittävien seikkojen asettaminen direktiivin soveltamisen ehdoksi tekisi tyhjäksi direktiiviehdotuksen tavoitteet ja haittaisi sisämarkkinoiden toimintaa. Direktiiviä on siis sovellettava kaikkiin tilanteisiin riippumatta siitä, liittyykö niihin rajatylittäviä tekijöitä sovittelun tai oikeuskäsittelyn aikana.

1.3. Toissijaisuus ja suhteellisuus

Koska oikeusvarmuus ja ennustettavuus on taattava silloin, kun on kyse sovittelun ja siviiliprosessin välisestä suhteesta rajatylittävissä tapauksissa, ja koska sisämarkkinoiden moitteettomasta toiminnasta on huolehdittava sovittelupalvelujen tarjonnan ja vastaanottamisen varmistamiseksi, tämän ehdotuksen tavoitteita ei voida saavuttaa riittävällä tavalla jäsenvaltioiden toimin. Yhteisön toimenpiteet ovat

jäsenvaltioiden yksittäisiä aloitteita tehokkaampia yhtenäisyytensä takia sekä siksi, että yhteisön tasolla voidaan luoda yhteiset perussäännöt, joita sovelletaan niin rajatylittävissä kuin kansallisissa tapauksissa.

Ehdotuksen säännökset on rajoitettu tiukasti niihin toimenpiteisiin, jotka ovat välttämättömiä tavoitteiden saavuttamiseksi. Sopivimmaksi välineeksi on valittu direktiivi, sillä säännösten tarkoituksena on päästä tiettyihin määriteltyihin tavoitteisiin mutta jättää tarvittavat keinot jäsenvaltioiden päätettäväksi. Lisäksi ehdotuksessa käsitellään vain sellaisia kysymyksiä, joiden ratkaiseminen on mahdollista ainoastaan lainsäädäntöteitse, kun taas markkinalähtöisin ratkaisuin hoidettavat asiat on jätetty direktiiviehdotuksen soveltamisalan ulkopuolelle.

2. EHDOTUKSEN TAUSTAA, ASIANOMAISTEN KUULEMINEN JA KESKEISIÄ SÄÄNNÖKSIÄ KOSKEVAT HUOMAUTUKSET

Ehdotuksen liitteenä olevassa komission yksiköiden valmisteluasiakirjassa käsitellään tarkemmin näitä kysymyksiä.

2004/0251 (COD)

Ehdotus

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI

eräistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 61 artiklan c alakohdan ja 67 artiklan 5 kohdan toisen luetelmakohdan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen[1],

ottavat huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[2],

noudattavat Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 251 artiklassa[3] määrättyä menettelyä,

sekä katsovat seuraavaa:

(1) Yhteisö on asettanut tavoitteekseen pitää yllä ja kehittää yhteisöä vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena, jossa taataan henkilöiden vapaa liikkuvuus. Tätä varten yhteisö toteuttaa muun muassa yksityisoikeudellisia asioita koskevan oikeudellisen yhteistyön alalla toimenpiteitä, jotka ovat tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan turvaamiseksi.

(2) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä Eurooppa-neuvoston kokouksessa vaadittiin oikeussuojan saatavuuden parantamisen yhteydessä jäsenvaltioita luomaan vaihtoehtoisia, tuomioistuinten ulkopuolisia riidanratkaisumenettelyjä.

(3) Neuvosto antoi vuonna 2000 päätelmät vaihtoehtoisista riidanratkaisumenettelyistä siviili- ja kauppaoikeuden alalla ja totesi, että alalle on laadittava perusperiaatteet, jotta voidaan kehittää asianmukaiset ja toimivat tuomioistuinten ulkopuoliset menettelyt riitojen ratkaisemiseksi siviili- ja kauppaoikeuden alalla ja näin yksinkertaistaa ja parantaa oikeussuojan saatavuutta.

(4) Euroopan komissio julkisti vuonna 2002 vihreän kirjan Euroopassa käytössä olevista vaihtoehtoisista riidanratkaisumenettelyistä ja käynnisti laajamittaisen jäsenvaltioiden ja asianomaisten osapuolten kuulemisen sellaisten toimenpiteiden kehittämiseksi, joilla voidaan lisätä sovittelun käyttöä.

---

1 EUVL C [...], [...], s. [...].
2 EUVL C [...], [...], s. [...].
3 EUVL C [...], [...], s. [...].

(5) Oikeussuojan saatavuuden parantaminen on eräs vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen luomiseen liittyvistä Euroopan unionin tavoitteista, joka koskee niin oikeudellisia kuin tuomioistuinten ulkopuolisia riidanratkaisukeinoja. Tällä direktiivillä on tarkoitus edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa ja erityisesti sovittelupalvelujen tarjontaa ja vastaanottamista.

(6) Sovittelua voidaan hyödyntää edullisena ja nopeana tuomioistuinten ulkopuolisena riidanratkaisukeinona siviili- ja kauppaoikeuden alalla mukauttamalla sovittelumenettelyt osapuolten tarpeisiin. On todennäköisestä, että sovittelun avulla aikaansaatuja sopimuksia noudatetaan vapaaehtoisesti, ja lisäksi sovittelussa osapuolten välit säilyvät todennäköisemmin sopuisina. Kyseiset sovittelut edut korostuvat entisestään tilanteissa, joihin liittyy rajatylittäviä seikkoja.

(7) Tarvitaan siis puitelainsäädäntöä erityisesti siviiliprosessin keskeisistä kysymyksistä, jotta voidaan lisätä sovittelun käyttöä ja taata sovitteluun turvautuville osapuolille ennustettava lainsäädäntöympäristö.

(8) Tämän direktiivin olisi katettava menettelyt, joissa sovittelija auttaa kiistan kahta tai useampaa osapuolta pääsemään sopuun riidan ratkaisemiseksi. Sen sijaan direktiivi ei kata lakiin perustuvia menettelyjä, kuten välimiesmenettelyä, erilaisia asiamiesjärjestelyjä, kuluttajavalitusmenettelyjä, asiantuntijapäätöksiä tai menettelyjä, joissa jokin taho antaa virallisen suosituksen kiistan ratkaisemisesta riippumatta siitä, onko suositus oikeudellisesti sitova.

(9) Siviiliprosessin sääntöjen on oltava yhteensopivat ainakin siltä osin, miten sovittelu vaikuttaa vanhentumisaikoihin ja kuinka sovittelijan salassapitovelvollisuus turvataan mahdollisesti myöhemmin seuraavassa oikeuskäsittelyssä. Lisäksi olisi säädettävä tuomioistuimen mahdollisuudesta ohjata riidan osapuolet sovitteluun, samalla kun sovittelun vapaaehtoisuuden periaate säilytetään.

(10) Sovittelua ei saisi pitää jonkinlaisena oikeuskäsittelyn huonona vaihtoehtona vain siksi, että sovittelulla aikaansaatujen sopimusten täytäntöönpano on riippuvainen osapuolten suostumuksesta. Sen takia on varmistettava, että kaikki jäsenvaltiot ottavat käyttöön menettelyn, jolla sovittelulla aikaansaatu sopimus voidaan vahvistaa tuomioistuimen tai jonkin viranomaisen antamalla tuomiolla, päätöksellä tai virallisella asiakirjalla.

(11) Tämä mahdollistaa sopimuksen tunnustamisen ja täytäntöönpanon kaikkialla Euroopan unionissa tuomioiden ja päätösten vastavuoroisesta tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annetuissa yhteisön säädöksissä määritetyin edellytyksin.

(12) Jotta jäsenvaltioiden välillä vallitsisi luottamus salassapitovelvollisuuteen, vanhentumisaikojen lykkäämiseen sekä sovittelulla aikaansaatujen sopimusten tunnustamiseen ja täytäntöönpanoon liittyvissä kysymyksissä, on otettava käyttöön tehokkaat keinot sovittelupalvelujen tarjonnan ja sovittelijoiden koulutuksen laadun valvomiseksi.

(13) Jäsenvaltiot määrittävät itse kyseiset keinot ja toimenpiteet, joihin voi kuulua turvautuminen markkinalähtöisiin ratkaisuihin ja joiden tarkoituksena on pitää sovittelumenettely joustavana ja säilyttää osapuolten itsemääräämisoikeus. Komissio

tukee yhteisön tason itsesääntelytoimia esimerkiksi kehittämällä eurooppalaiset menettelysäännöt, joissa otetaan huomioon sovittelumenettelyn keskeiset näkökannat.

(14) Komissio antoi vuonna 2001 suosituksen[4], jossa määritellään kuluttajariitojen sovitteluun osallistuvia tuomioistuinten ulkopuolisia elimiä koskevat vähimmäislaatuvaatimukset sovittelun käyttäjien aseman turvaamiseksi. Kaikkia sovittelijoita ja organisaatioita, joita suositus koskee, kehotetaan noudattamaan sen periaatteita. Varmistaakseen kyseisiä tahoja koskevan tiedon leviämisen komissio perustaa tietokannan niistä tuomioistuinten ulkopuolisista järjestelmistä, jotka jäsenvaltioiden mukaan täyttävät suosituksen periaatteet.

(15) Tässä direktiivissä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa tunnustettuja periaatteita. Direktiivissä pyritään erityisesti takaamaan perusoikeuskirjan 47 artiklassa tunnustetun oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskevan oikeuden kunnioittaminen kaikilta osin.

(16) Koska tämän direktiivin tavoitteita ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, vaan ne voidaan toiminnan laajuuden ja vaikutusten takia toteuttaa paremmin yhteisön tasolla, yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä direktiivissä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

(17) [Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemaa koskevan, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän direktiivin antamiseen ja soveltamiseen. / Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemaa koskevan, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti eivät osallistu tämän direktiivin antamiseen, eikä tätä direktiiviä sovelleta kyseisiin jäsenvaltioihin.]

(18) Tanskan asemaa koskevan, Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti Tanska ei osallistu tämän direktiivin antamiseen, eikä direktiivi siten sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla – Tavoite ja soveltamisala

1. Tämän direktiivin tavoitteena on parantaa riidanratkaisumenettelyjen saatavuutta edistämällä sovittelun käyttöä ja varmistamalla sovittelun ja oikeusprosessin toimiva suhde.

2. Direktiiviä sovelletaan siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa.

---

[4] Komission suositus, annettu 4 päivänä huhtikuuta 2001, kuluttajariitojen sovitteluun osallistuvia tuomioistuinten ulkopuolisia elimiä koskevista periaatteista (EYVL L 109, 19.4.2001, s. 56).

3. Tässä direktiivissä ’jäsenvaltiolla’ tarkoitetaan kaikkia muita jäsenvaltioita paitsi Tanskaa.

2 artikla – Määritelmät

Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

(a) ’Sovittelulla’ tarkoitetaan kaikkia eri tavoin nimettyjä menettelyjä, joissa jokin kolmas osapuoli auttaa riidan kahta tai useampaa osapuolta pääsemään sopuun riidan ratkaisemisesta riippumatta siitä, onko sovittelu käynnistetty osapuolten aloitteesta, onko tuomioistuin suositellut sovittelua tai määrännyt osapuolet sovitteluun vai perustuuko sovittelu jäsenvaltion kansalliseen lainsäädäntöön.

Sovitteluun eivät kuulu tuomarin yritykset sovitella riitaa sitä koskevan oikeuskäsittelyn yhteydessä.

(b) ’Sovittelijalla’ viitataan sovittelua hoitavaan kolmanteen osapuoleen riippumatta siitä, miksi tätä kyseisessä jäsenvaltiossa kutsutaan, mikä on kolmannen osapuolen ammatti tai miten tämä on tehtävään nimetty tai pyydetty.

3 artikla – Asian siirtäminen sovitteluun

1. Tuomioistuin, jossa asia on pantu vireille, voi sopivassa tapauksessa ja otettuaan huomioon kaikki asiaan liittyvät seikat kehottaa osapuolia käyttämään sovittelua riidan ratkaisemiseksi. Tuomioistuin voi ainakin vaatia osapuolia osallistumaan sovittelun käyttöä koskevaan tiedotustilaisuuteen.

2. Tämä direktiivi ei vaikuta kansalliseen lainsäädäntöön, jonka perusteella sovittelun käyttö on pakollista tai sovitteluun liittyy erilaisia kannustimia tai rangaistuksia joko ennen oikeuskäsittelyä tai sen aikana, ellei kyseinen lainsäädäntö riko oikeutta turvautua tuomioistuinjärjestelmään erityisesti silloin, kun toinen riidan osapuolista asuu eri jäsenvaltiossa kuin missä tuomioistuin sijaitsee.

4 artikla – Sovittelun laadun varmistaminen

1. Komissio ja jäsenvaltiot kannustavat sovittelijoita ja sovittelupalveluja tarjoavia organisaatioita kehittämään vapaaehtoiset menettelysäännöt ja noudattamaan niitä niin yhteisön kuin kansallisella tasolla sekä tukevat sovittelupalvelujen tarjontaan sovellettavia muita tehokkaita laadunvalvontakeinoja.

2. Jäsenvaltiot edistävät ja tukevat sovittelijoiden koulutusta, jotta riidan osapuolet voivat valita sovittelijan, joka pystyy hoitamaan sovittelun tehokkaasti ja osapuolten odottamalla tavalla.

5 artikla – Sovittelulla aikaansaatujen sopimusten täytäntöönpano

1. Jäsenvaltiot huolehtivat osapuolten pyynnöstä siitä, että sovittelulla aikaansaatu sopimus voidaan vahvistaa tuomioistuimen tai jonkin viranomaisen antamalla

tuomiolla, päätöksellä tai virallisella asiakirjalla, jonka perusteella ratkaisu voidaan panna täytäntöön samalla tavalla kuin kansalliseen lainsäädäntöön perustuva tuomio edellyttäen, että kyseinen ratkaisu ei ole vastoin Euroopan unionin lainsäädäntöä tai sen jäsenvaltion kansallista lainsäädäntöä, jossa täytäntöönpanopyyntö on tehty.

2. Jäsenvaltiot ilmoittavat komissiolle ne tuomioistuimet tai viranomaiset, joilla on toimivalta vastaanottaa 1 kohdan mukaisia pyyntöjä.

6 artikla – Todisteiden hyväksyttävyys siviiliprosessissa

1. Sovittelijat ja muut henkilöt, jotka osallistuvat sovittelupalvelujen hallinnointiin, eivät saa todistaa siviiliprosessissa mistään seuraavista asioista:

   (a) osapuolen pyyntö sovittelun aloittamisesta tai halukkuus osallistua sovitteluun;

   (b) osapuolen sovittelussa esittämät näkemykset tai ehdotukset riidan mahdollisesta ratkaisusta;

   (c) osapuolen sovittelun aikana antamat lausunnot tai tekemät tunnustukset;

   (d) sovittelijan ehdotukset;

   (e) osapuolen osoittama halukkuus hyväksyä sovittelijan tekemä sovintoehdotus;

   (f)) yksinomaan sovittelua varten laadittu asiakirja.

2. Tämän artiklan 1 kohtaa sovelletaan riippumatta siinä mainittujen tietojen ja todisteiden muodosta.

3. Tuomioistuin tai muu oikeusviranomainen ei voi määrätä paljastamaan edellä 1 kohdassa mainittuja tietoja siviiliprosessissa, ja jos tietoja tarjotaan todisteena 1 kohdan vastaisesti, kyseisiä todisteita ei saa hyväksyä. Mainittuja tietoja voidaan kuitenkin paljastaa tai ne voidaan hyväksyä todisteena, jos

   (a) niitä tarvitaan suoraan sovittelun tuloksena aikaansaadun sopimuksen täytäntöönpanoon,

   (b) yleinen järjestys sitä ehdottomasti edellyttää erityisesti, kun on tarpeen varmistaa lasten suojelu tai estää henkilöiden ruumiillisen tai henkisen koskemattomuuden vahingoittuminen, tai

   (c) sovittelija ja osapuolet suostuvat siihen.

4. Artiklan 1, 2 ja 3 kohdan säännöksiä sovelletaan riippumatta siitä, koskeeko oikeuskäsittely sovittelun kohteena olevaa vai aiemmin ollutta riitaa.

5. Artiklan 1 kohdan nojalla todisteita, jotka voidaan muuten hyväksyä oikeuskäsittelyssä, ei saa hylätä vain siksi, että niitä on käytetty sovittelussa.

7 artikla – Vanhentumisajan keskeyttäminen

1. Sovittelun kohteena olevaa vaadetta koskevan määräajan tai vanhentumisajan kuluminen keskeytyy riidan alkamisen jälkeen heti, kun

   (a) osapuolet sopivat sovittelun käyttämisestä,

   (b) tuomioistuin määrää osapuolet käyttämään sovittelua tai

   (c) jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö velvoittaa käyttämään sovittelua.

2. Jos sovittelu päättyy ilman sopimusta, vanhentumisaika alkaa jälleen kulua sovittelun päättymisestä, joka lasketaan päivästä, jolloin toinen tai kumpikin osapuoli tai sovittelija ilmoittaa sovittelun päättyvän tai käytännössä vetäytyy sovittelusta. Vanhentumisaika jatkuu joka tapauksessa vähintään kuukauden päivästä, jolloin se alkoi taas kulua, paitsi kun on kyse ajanjaksosta, jonka kuluessa asia on pantava vireille, jotta välitoimen tai muun vastaavan toimenpiteen vaikutus ei lakkaisi tai toimenpidettä ei kumottaisi.

8 artikla – Täytäntöönpanosäännökset

Komissio julkaisee jäsenvaltioiden sille 5 artiklan 2 kohdan nojalla toimittamat tiedot toimivaltaisista tuomioistuimista ja viranomaisista.

9 artikla – Saattaminen osaksi kansallista lainsäädäntöä

1. Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 1 päivänä syyskuuta 2007. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

2. Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

10 artikla – Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

11 artikla – Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Euroopan parlamentin puolesta	*Neuvoston puolesta*
Puhemies	*Puheenjohtaja*